

Beleidskader Flexibilisering doorstroom Bachelor – Master

Vastgesteld College van Bestuur: 21 april 2026

1. Inleiding.....	5
1.1 De opdracht.....	5
1.2 Terminologie	6
1.3 Het vervolg	7
2. Juridisch kader toelating master op basis van schakelonderwijs.....	8
2.2 Toelating tot selectieve masteropleidingen	8
3. Efficiëntie Pre-masterprogramma's	9
3.1 Efficiëntie verhogen	9
3.1.1 Inkorten.....	9
3.1.2 Modularisering	10
3.1.3 Zelfstudie	10
3.1.4 Doorstroom pre-master naar master	10
3.2 Instroom verhogen.....	11
3.2.1 Pre-masterprogramma's geschikt voor werkenden	11
3.2.2 Deels online pre-masterprogramma's	11
4. Bevorderen hbo doorstroom.....	11
4.1 Opstapminor.....	11
4.1.1 Organiseren via KiesOpMaat.nl.....	12
4.1.2 Organiseren via bilaterale afspraken	12
4.2 Persoonlijke opstapminorpakketten voor hbo-schakelaars	12
5. Bevorderen RUG interne doorstroom	12
5.1 Minoren (ook) als schakel tussen bachelor en master	13
5.1.1 Individueel schakelpakket in de minorruimte opnemen	13
5.1.2 Bestaand schakelpakket als minor faciliteren (doorstroomminor)	13
5.2 (Vergezicht) herbezinning derde jaar.....	14
6. Aanpassing toelatingsbeleid.....	14
7. Flankerend beleid	18
7.1 Voorlichting voor potentiële schakelaars	18
7.1.1 De rol van studieadviseurs	18
7.1.2 Voorlichtingspagina's op de website	19
7.1.2.1 Eigen bachelorstudenten	19
7.1.2.2 Hbo-bachelorstudenten	19

1. Inleiding

De RUG heeft een aantal rondes van bezuinigingen ingezet. Naar aanleiding van het regeerakkoord van het kabinet Schoof is onder de titel Hoofdlijnenakkoord een actieprogramma opgezet. Dit actieprogramma heeft tot een aantal opdrachten geleid: faciliteer meer samenwerking in het onderwijs, geef suggesties om het onderwijs studeerbaarder te maken en flexibiliseer de doorstroom van de bachelor naar de master. In dit beleidskader gaan we in op dit laatste onderwerp.

1.1 De opdracht

De overgang van de bachelor naar de master is, ondanks 20 jaar 'Bologna', vrij rigide ingericht bij de RUG. Studenten kunnen vanuit een bachelor vaak alleen drempelloos naar een master via een zogenaamde doorstroommaster. Een andere master is meestal alleen mogelijk via een schakelprogramma. Deze weinig flexibele inrichting van de overgang van de bachelor naar de master heeft er mede toe bijgedragen dat de instroom in de eigen masteropleidingen minder groot is dan dat mogelijk is. Flexibilisering van de doorstroom van Bachelor naar Master past goed bij het idee dat we de breedte van de RUG meer als een kracht moeten gaan zien, ook in termen van de organisatie van ons onderwijs. Flexibilisering is ook belangrijk om studenten, in tijden van afnemende aantallen keuzevakken, toch voldoende keuzevrijheid te blijven bieden.

Er is een aantal mogelijkheden om meer flexibiliteit in de overgang van de bachelor naar de master te organiseren.

Ten eerste door te kijken naar de **toelatingseisen**. Door de toelatingseisen van masteropleiding tegen het licht te houden, kunnen opleidingen mogelijk een bredere doelgroep aanboren. Ook Toelatingscommissies zouden mogelijk minder technocratisch naar toelating kunnen kijken. Overigens ziet ook HLA Actielijn 3: Operational Excellence de mastertoelating als een van de processen waar efficiëntiewinst te behalen is.

Een tweede mogelijkheid tot flexibilisering van de bachelor-master-doorstroom is door goed te kijken naar de **hbo-pre-masterprogramma's**. hbo-studenten die een academische master willen volgen, moeten een pre-masterprogramma volgen van meestal een half jaar tot een jaar waarin de student deficiënties weg werkt. Door deze programma's 'in te laten dalen' in het hbo-onderwijs als minor kan veel efficiëntiewinst behaald worden, zowel voor de individuele student als voor de betrokken instellingen. Voor de student geldt dat hij of zij geen of minder vertraging oploopt bij de overgang van een hbo-bachelor naar een academische master. Voor de instellingen geldt dat er geen of minder onbekostigd onderwijs gegeven moet worden.

We kijken ook naar de **functie van minoren**. De meeste studenten hebben de mogelijkheid om binnen hun bachelorprogramma een minor te volgen. Minoren hebben voor studenten de functie van een kennismaking met een ander wetenschapsgebied of om thematisch/interdisciplinair onderwijs op te nemen in het programma.

Er is nog een derde functie van universitaire minoren mogelijk, namelijk de functie van minoren als voorbereiding op een masteropleiding. Deze functie van master voorbereiding kan de vorm krijgen van vrijstellingen binnen de pre-master. Studenten die een bepaalde master overwegen en daar niet meteen toelaatbaar voor zijn, kunnen in veel gevallen een pre-master volgen. Een pre-master is een schakeltraject dat is afgestemd op de master. Na het

behalen van de pre-master kun je direct starten met de master. Wanneer studenten hun minor kunnen inzetten in deze pre-master, kunnen er vrijstellingen gegeven worden voor de pre-master, die dan bijvoorbeeld in een half jaar (ipv een jaar) gedaan kan worden.

De derde functie van minoren past ook goed in discussies over de **functie van het derde jaar** in de bacheloropleidingen. In sommige faculteiten wordt nagedacht over een andere functie van het derde jaar. Nu bestaat het derde jaar voor veel opleidingen uit een 30 ECTS-minor en een 10 ECTS-scriptie en nog 20 ECTS keuze of verplicht onderwijs binnen het eigen vakgebied. Het derde jaar is daarmee nogal onsamenhangend en gefragmenteerd. Gedacht kan worden aan afronding van de major in de eerste twee jaren, waarna het derde jaar in het teken staat van of verdere verdieping ter voorbereiding van een master in hetzelfde vakgebied, of een verbreding van de major richting een vervolg in een master op een ander vakgebied dan de major.

Voor het uitwerken van bovenstaande opdracht in concrete aanbevelingen is een werkgroep ingericht, bestaande uit beleidsmedewerkers van SES en vicedecanen Onderwijs van faculteiten uit het Onderwijsberaad. Deze werkgroep heeft deze onderwerpen uitgewerkt in dit beleidskader.

1.2 Terminologie

Voor een deel van de terminologie rond de doorstroom van bachelor naar master geldt dat het is vastgelegd in de WHW, voor een deel is dat niet zo. Daarnaast is er een wildgroei aan termen ontstaan rond doorstroom, zoals indaalminoren, schakelprogramma's, doorstroomminoren, etc.

In dit beleidskader gaan we uit van de volgende terminologie.

Schakelonderwijs en schakelpakketten

De term schakelonderwijs is de overkoepelende term voor alle programma's die deficiënties wegwerken in de doorstroom van bachelor naar master. Schakelonderwijs kan verschillende vormen hebben: pre-masters, minoren of een leeslijst of andere (individuele) opdracht die studenten moeten doen om deficiënties weg te werken.

Pre-master

Een pre-master is een van de mogelijke schakelprogramma's. Pre-master is een wettelijke term. In artikel 1.1, onderdeel dd WHW staat dat een pre-master de: "mogelijkheid [biedt] om tekortkomingen weg te nemen in verband met het niet voldoen aan de toelatingseisen [...]." Verderop in artikel 7.30e. WHW staat: "Indien de betrokkene niet voldoet aan de toelatingseisen, [...], en van hem redelijkerwijs kan worden verwacht dat hij daaraan binnen een redelijke termijn alsnog kan voldoen, wordt hem de mogelijkheid geboden, de tekortkoming weg te nemen en alsnog aan de toelatingseisen te voldoen." Studenten doen een pre-master **na** het behalen van hun bachelor als ze willen schakelen naar een andere master dan waar hun bachelor rechtstreeks toegang toe geeft.

Minorruimte

RUG studenten hebben in het vijfde semester van hun bacheloropleiding een minorruimte. In deze minorruimte kunnen studenten kiezen voor universitaire, facultaire en persoonlijke minor pakketten, een buitenlandverblijf, of een (onderzoeks)stage.

Minorpakket

Een minorpakket is een samenhangend vakkenpakket (meestal 15 of 30 ECTS) dat een bachelorstudent kiest binnen zijn minor- of keuzeruimte om zijn studie te verbreden (andere discipline; universitaire minoren), te verdiepen (eigen discipline; facultaire minoren) of om te schakelen naar een master (opstapminor of doorstroomminor). Studenten kunnen ook een persoonlijk minorpakket samenstellen.

Opstapminor (Engels: bridging minor)

We noemen het minorpakket waar hbo-studenten in hun minor schakelen naar een universitaire master een opstapminor. De minor is onderdeel van het hbo-programma en dient als brug naar een universitaire master. Deze opstapminor kan hetzelfde programma hebben als een pre-master.

Dit type minor wordt aangeboden door de RUG of door de hbo-instelling zelf en biedt drempelloze toegang tot specifieke masteropleidingen van de RUG. De opstapminor is bedoeld voor hbo-studenten met een verwant maar niet volledig passend profiel. De minor overbrugt de deficiënties. RUG studenten kunnen geen opstapminor doen.

Doorstroomminor (Engels: transition minor)

Een doorstroomminor is een minor die wo-bachelorstudenten kunnen volgen om naar een andere master te schakelen dan waar hun bachelor rechtstreeks toegang geeft.

Toelatingseisen

Voor de inschrijving voor een masteropleiding geldt als toelatingseis dat de student in het bezit is van een relevante bachelor of in het bezit is van kennis, inzicht en vaardigheden op het niveau van een bachelor. Daarnaast kunnen er kwalitatieve toelatingseisen gesteld worden.

We gaan in de terminologie uit van het perspectief van de student, immers: voor de ene student kan iets een gewone universitaire minor zijn, terwijl de andere student deze minor gebruikt als een schakelpakket richting een niet-consecutieve master en dezelfde minor voor deze student dus een doorstroomminor is. Minoren kunnen dus labels krijgen: een universitaire minor kan ook het label doorstroomminor krijgen voor bepaalde studenten die de minor als schakel naar een bepaalde master willen gebruiken. Een pre-masterprogramma kan het label doorstroomminor krijgen voor hbo-studenten die het programma als minor in hun hbo-bachelor kunnen opnemen.

1.3 Het vervolg

In het vervolg van dit beleidskader gaan we achtereenvolgens in op een efficiëntere inrichting van pre-masterprogramma's (paragraaf 3), het bevorderen van de hbo instroom (paragraaf 4), het bevorderen van de interne doorstroom (paragraaf 5), aanpassingen in de toelatingseisen (paragraaf 6) en het flankerend beleid dat voor al deze maatregelen nodig is

(paragraaf 7). We beginnen met een kort juridisch kader voor de toelating tot masteropleidingen op basis van schakelonderwijs (paragraaf 2)

2. Juridisch kader toelating master op basis van schakelonderwijs

Toelatingseisen gaan over de competenties die de student verworven heeft tijdens zijn vooropleiding. Deze hebben dus een relatie met de eindkwalificaties van de vooropleiding (bijvoorbeeld een bacheloropleiding). De toelatingseisen gelden voor de hele master en mogen niet afwijken op trackniveau.

2.1 Toelating tot reguliere, niet-selectieve masteropleidingen

Bij niet-selectieve masteropleidingen mag voor de toelating uitsluitend een diploma van de vooropleiding(en) en een overzicht van en informatie over de behaalde vakken tijdens de vooropleiding opgevraagd worden. Daarnaast is het in sommige situaties mogelijk om bewijs van een bepaald taalniveau te vragen. Volgens de wet kan een aanmelder ook worden toegelaten als deze een vergelijkbaar programma heeft gevolgd of kennis, inzicht en vaardigheden op het niveau van een bachelor graad heeft. In deze gevallen kan de aanmelder een individueel toelatingsverzoek doen.

Bij de toelatingseisen mag vermeld worden dat een bepaalde opleiding in het land of elders drempelloze toegang geeft tot een masteropleiding. Verder mag worden vermeld als het volgen van een bepaalde specialisatie, minor of vakken in het kader van een vooropleiding, tevens drempelloze toegang geeft tot de masteropleiding. Dit geldt dus ook voor pre-masters, doorstroom- en opstapminoren.

2.2 Toelating tot selectieve masteropleidingen

Voor de toelating tot masteropleidingen kunnen bovenop de toelatingseisen ook aanvullende kwalitatieve selectie-eisen worden gehanteerd. De WHW schrijft voor dat ten minste twee verschillende kwalitatieve selectiecriteria gebruikt worden bij de procedure.

Volgens het UNL-kader over selectie in de master is het verlenen van een voorwaardelijke toelatingsbeschikking bij selectieve masters met een capaciteitsbeperking voor afgestudeerden van de pre-master geen optie, aangezien dit ongelijke behandeling zou betekenen ten opzichte van studenten die niet de pre-master doorlopen. Om te voorkomen dat dit er toe leidt dat studenten na afronding van een pre-master geen master kunnen volgen, zorgen universiteiten dat een alternatieve master beschikbaar is voor pre-masterstudenten die niet kunnen starten aan een master met capaciteitsbeperking. Studenten moeten tijdig over deze mogelijke uitkomst worden geïnformeerd. De universiteit kan voor masters met een capaciteitsbeperking ook een capaciteitsbeperking en/of selectieprocedure voor de pre-master hanteren. Het selectiemoment vindt dan plaats bij aanvang van de pre-master.

Bij selectieve masteropleidingen zonder capaciteitsbeperking geldt dat een voorwaardelijke toelatingsbeschikking wel kan worden verleend voor afgestudeerden van de pre-master. Dit geldt echter niet voor doorstroom- en opstapminoren, omdat voor minoren geen selectieprocedure mag worden gehanteerd. Doorstroom- en opstapminoren geven dus alleen drempelloze toegang tot niet-selectieve masteropleidingen.

3. Efficiëntie Pre-masterprogramma's

Pre-masterprogramma's bestaan vaak uit specifieke pre-mastervakken of uit onderwijs waarbij aangeschoven wordt bij bestaande vakken. Bij de kleinere pre-masters (minder dan 20 studenten) ligt het voor de hand om alleen onderwijs te organiseren dat aansluit bij bestaand onderwijs. De kosten zijn relatief laag en de studenten nemen direct deel aan het reguliere academische onderwijs. Bij grotere pre-masters (meer dan circa 20 studenten per vak) neemt de doelmatigheid hiervan af. Het ligt voor de hand om dan specifieke pre-masterprogramma's met eigen onderwijs te organiseren.

Voor met name de grotere pre-masterprogramma's kan een efficiëntere organisatie van de programma's grote voordelen opleveren, maar ook voor de kleinere programma's kan efficiëntiewinst belangrijk zijn. Een tweede manier om de efficiëntie van de pre-masterprogramma's te vergroten is om een grotere instroom te genereren.

3.1 Efficiëntie verhogen

We zien een aantal mogelijkheden om de organisatie van de pre-masterprogramma's efficiënter te organiseren: inkorting van de programma's, modularisering, meer verantwoordelijkheid bij de student neerleggen en de doorstroom naar de master verhogen.

3.1.1 Inkorten

Pre-masterprogramma's mogen maximaal 60 ECTS zijn. Voor de grotere pre-masters die nu 60 ECTS zijn, is het de moeite waard om te bezien of de programma's ingekort kunnen worden. De meeste schakelprogramma's zijn 30 ECTS. FEB heeft de afgelopen jaren vrijwel alle programma's teruggebracht naar 30 ECTS. Ook Biologie heeft een 30 ECTS programma. De pre-masters van Rechtsgeleerdheid, KCM en Sociologie zijn veelal 60 ECTS.

Een vergelijking met de pre-masters van vergelijkbare opleidingen in de rest van het land kan hierbij ook behulpzaam zijn.

In het algemeen geldt dat pre-masterprogramma's zo compact als mogelijk worden gehouden, zonder het eindniveau in gevaar te brengen. Ook programma's van 45 en 30 ECTS kunnen wellicht teruggebracht worden. We stellen voor om bestaande pakketten periodiek te herijken en te bezien of de omvang nog steeds wenselijk is.

Aanbeveling 1: Als richtsnoer voor de maximale grootte van een pre-masterprogramma geldt 30 ECTS. Afwijkingen (45 of 60 ECTS) zijn alleen mogelijk indien inhoudelijk absoluut noodzakelijk. Dit wordt periodiek herijkt.

De Faculteit Economie en Bedrijfskunde is een goed voorbeeld. De faculteit heeft de afgelopen jaren vrijwel alle pre-masterprogramma teruggebracht naar 30 ECTS.

3.1.2 Modularisering

Een tweede manier om de efficiëntie van pre-masterprogramma's te vergroten is door meer samen te werken bij pre-masterprogramma's. Dit kan door meer in te zetten op modularisering van pre-masterprogramma's. Een deel van de deficiënties, met name van hbo-studenten, betreffen generieke academische vaardigheden, zoals onderzoeksvaardigheden, academisch lezen en schrijven, statistiek en wiskunde. Waar mogelijk kunnen deze onderdelen als module aangeboden worden in meerdere pre-masterprogramma's. Met name voor statistiek en academische vaardigheden lijkt meer samenwerking tussen programma's kansrijk.

Aanbeveling 2: *Het Onderwijsberaad adviseert over welke onderwerpen zich lenen voor modularisering, en participerende faculteiten passen hun pre-masterprogramma's aan door bestaande onderdelen te vervangen door deze meer generieke modules.*

3.1.3 Zelfstudie

Een derde manier om pre-masterprogramma's efficiënter te maken, is door meer verantwoordelijkheid bij de student te leggen. Niet iedere deficiëntie hoeft via formeel pre-masteronderwijs te worden weggewerkt. Voor kleinere en/of goed afgebakende deficiënties kan zelfstudie voorafgaand en tijdens de master worden verwacht. Een goed voorbeeld hiervan biedt FEB die stelt: "pre-masterstudenten hoeven niet langer hun wiskundeniveau aan te tonen voordat ze aan een masteropleiding beginnen. Het is echter wel je eigen verantwoordelijkheid om ervoor te zorgen dat je over de juiste wiskundige achtergrond beschikt. Zonder deze achtergrond zal het een uitdaging zijn om voor je vakken te slagen." Vervolgens geeft de faculteit voor elk masterprogramma de specifieke niveau-vereisten. Ook kan worden verkend of studenten bepaalde deficiënties al voorafgaand aan de pre-master kunnen wegwerken, bijvoorbeeld via minorvakken aan hun eigen (hbo-)instelling, zonder dat de universiteit deze zelf aanbiedt.

Aanbeveling 3: *Faculteiten gaan na of er in de huidige pre-masterprogramma's onderdelen zijn die mogelijk vervangen kunnen worden door een beroep te doen op de eigen verantwoordelijkheid van studenten.*

Binnen de RUG gebeurt dit al bij de Faculteit Economie en Bedrijfskunde. De faculteit biedt in de pre-masterprogramma's geen wiskunde meer aan. Van de website: "Pre-Master students no longer need to prove their math level before entering a Master's programme. However, it's your own responsibility to ensure you have the right mathematical background. Without this, passing your courses will be challenging."

3.1.4 Doorstroom pre-master naar master

De doorstroom van pre-master naar master vormt een belangrijk aandachtspunt. Een deel van de pre-masterstudenten valt uit of kiest ervoor niet door te stromen. Het is daarom wenselijk dat faculteiten zicht houden op het percentage studenten dat daadwerkelijk instroomt in de master en deze informatie betrekken bij de evaluatie van het pre-masterprogramma.

Aanbeveling 4: *Faculteiten onderzoeken de doorstroomcijfers van pre-master naar de master en beoordelen of deze cijfers bevredigend zijn. Zo niet, dan onderneemt de faculteit actie om de doorstroomcijfers te verbeteren.*

3.2 Instroom verhogen

3.2.1 Pre-masterprogramma's geschikt voor werkenden

Naast efficiëntie kunnen faculteiten inzetten op een gerichte vergroting van de instroom. Studenten kunnen na het behalen van een (hbo) bachelor eerst gaan werken, waardoor er mogelijk de behoefte ontstaat om een pre-master naast werk te volgen. Een mogelijke route om de instroom in pre-masters te vergroten is het faciliteren van pre-masterprogramma's die geschikt zijn voor werkenden, mits deze programma's studeerbaar blijven en aansluiten op de masterfase.

Aanbeveling 5: *Faculteiten met grotere pre-masterprogramma's onderzoeken of er een markt is voor pre-masterprogramma's die geschikt zijn voor werkenden.*

3.2.2 Deels online pre-masterprogramma's

Daarnaast kunnen online modules of vormen van e-learning worden ingezet als onderdeel van het pre-masterprogramma. Dit kan de toegankelijkheid vergroten, mits deze modules worden afgesloten met een toets en het academisch niveau voldoende is geborgd.

Aanbeveling 6: *Faculteiten met grotere pre-masterprogramma's onderzoeken of er mogelijkheden zijn voor deels online pre-masterprogramma's.*

4. Bevorderen hbo doorstroom

Hbo-studenten die een academische master willen volgen, moeten een pre-masterprogramma volgen van meestal een half jaar tot een jaar waarin de student deficiënties weg werkt. Door deze programma's 'in te laten dalen' in het hbo-onderwijs als (persoonlijke) opstapminor kan veel efficiëntiewinst behaald worden, zowel voor de individuele student als voor de betrokken instellingen.

4.1 Opstapminor

Om de doorstroom van een hbo-bachelor naar een wo-master voor zowel de student als, in veel gevallen, de opleiding efficiënter te laten verlopen, kan de faculteit ervoor kiezen om pre-masterprogramma's als opstapminor aan te bieden voor hbo-studenten. De aanname is dat dit tot een hogere instroom van hbo-studenten in universitaire master zal leiden. Dit kan een aantrekkelijke optie zijn voor met name de qua instroom grotere pre-masterprogramma's. Om universitair opstapminor onderwijs als minor binnen een hbo aan te kunnen bieden, is afstemming tussen de aanbieder van de minor en de hbo-opleidingen waarbinnen die minor gevolgd kan worden noodzakelijk.

Aanbeveling 7: Faculteiten met grotere pre-masterprogramma's onderzoeken of het programma als opstapminor aangeboden kan worden binnen een of meerdere hbo-programma's.

Faculteiten en opleidingen kunnen rechtstreeks afspraken maken met hbo-instellingen over opstapminoren, maar ze kunnen dit ook via de minoruitwisselingsite KiesOpMaat.nl doen.

4.1.1 Organiseren via KiesOpMaat.nl

Kies op Maat is een online platform dat Nederlandse hbo- en wo-studenten de mogelijkheid biedt om minoren of vakken te volgen bij andere universiteiten en hogescholen dan hun eigen instelling. Het platform bundelt het gezamenlijke aanbod van ruim 30 onderwijsinstellingen en zorgt ervoor dat behaalde studiepunten (ECTS) worden erkend door de thuisinstelling. Kies op Maat zorgt ook voor de financiële afwikkeling van de onderwijs dienstverlening. Kies op maat is dus een zeer geschikt platform om opstapminoren aan te bieden en de administratieve afhandeling van de studentenstroom te organiseren.

4.1.2 Organiseren via bilaterale afspraken

In die gevallen waar de pre-master voor een heel specifieke doelgroep bedoeld is (een specifieke hbo-opleiding bijvoorbeeld) kan de faculteit of opleiding ervoor kiezen om de organisatie van de opstapminor niet via Kies op Maat te organiseren en aan te bieden, maar via bilaterale afspraken tussen de instellingen.

***Aanbeveling 8:** De RUG richt een RUG-breed proces in voor aansluiting op het minoruitwisselingsplatform KiesOpMaat.nl ter ondersteuning van facultaire opstapminoren.*

4.2 Persoonlijke opstapminorpakketten voor hbo-schakelaars

Voor de kleinere studentenstromen tussen hbo en universitaire masters zouden individuele opstapminorpakketten efficiëntiewinst kunnen opleveren. Hbo-studenten die al weten dat ze na hun bachelor door willen naar een universitaire master kunnen met de studieadviseur/ toelatingscommissie van de master een individueel pakket samenstellen, vergelijkbaar met hoe individuele pre-masterpakketten samengesteld worden. De student kan dit individuele pakket als minor opvoeren bij de eigen hbo-instelling. Hiervoor is natuurlijk toestemming van de hbo-examencommissie nodig. De uitvoering van deze optie ligt met name bij de hbo-instellingen.

Aanbeveling 9: De RUG onderzoekt het maken van afspraken met hbo-instellingen over het meetellen van individuele opstapminorpakketten als minor in het hbo-bachelor programma.

5. Bevorderen RUG interne doorstroom

De meeste RUG bachelorprogramma's bieden de mogelijkheid om in het eerste semester van het derde jaar een minor te volgen. Minoren hebben voor studenten de functie van een kennismaking met een ander wetenschapsgebied of om thematisch/ interdisciplinair

onderwijs op te nemen in het programma. Er is nog een derde functie van universitaire minoren mogelijk, namelijk de functie van minoren als voorbereiding op een masteropleiding.

5.1 Minoren (ook) als schakel tussen bachelor en master

Om de RUG interne doorstroom van bachelor afgestudeerden naar (niet-selectieve) masteropleidingen te bevorderen, kan een faculteit ervoor kiezen om schakelonderwijs te erkennen als (vrije) minor in de bachelor.

Een andere optie is om het schakelonderwijs als vaste minor in te richten en te faciliteren. Dit noemen we doorstroomminor.

Voor studenten betekent dit dat zij na de bachelorfase geen of zo min mogelijk extra tijd aan het volgen van schakelonderwijs hoeven te besteden voordat zij in de gewenste masteropleiding kunnen instromen.

5.1.1 Individueel schakelpakket in de minorruimte opnemen

Een faculteit kan besluiten om schakelonderwijs in de minorruimte te erkennen (als vrije minor) en maakt hierover afspraken met de examencommissies van de betreffende bacheloropleidingen.

Bij deze optie neemt de student zelf contact op met de faculteit (via de toelatingscommissie of de gemandateerde studieadviseur) over de te volgen vakken voor toelating tot de beoogde masteropleiding. De student kijkt zelf hoe het schakelonderwijs in de minorruimte past en vraagt de examencommissie vooraf om goedkeuring van het individuele schakelpakket voor de (vrije) minor.

Deze optie kan ervoor zorgen dat bachelorstudenten geen of minder vertraging oplopen in de overgang van de bachelor naar de master. Als het schakelonderwijs qua roostering niet goed in de minorruimte past, kan deze optie echter ook tot studievertraging in de bachelor leiden.

Aanbeveling 10: *Faculteiten maken afspraken met hun examencommissies over de erkenning van schakelonderwijs als individueel minorpakket.*

5.1.2 Bestaand schakelpakket als minor faciliteren (doorstroomminor)

Een faculteit kan ook besluiten om schakelonderwijs als vaste universitaire minor aan te bieden. Dit noemen we doorstroomminor. Er zijn twee varianten:

- a. Alleen studenten, die in een bepaalde (aan de master verwante) bacheloropleiding staan ingeschreven (en eventueel een bepaald profiel hebben gekozen binnen deze bacheloropleiding) en de doorstroomminor volgen, krijgen rechtstreeks toegang tot de masteropleiding waarop het schakelonderwijs een voorbereiding is.
- b. Elke bachelorstudent die de doorstroomminor volgt, krijgt rechtstreeks toegang tot de masteropleiding waarop het schakelonderwijs een voorbereiding is.

Voor beide varianten geldt dat toegang tot de beoogde master alleen mogelijk is bij succesvolle afronding van de bachelor, inclusief de doorstroomminor.

Voor punt a. geldt dat de toelatingscommissie van de betreffende masteropleiding zou moeten vastleggen welke bacheloropleidingen en evt. gekozen profielen in combinatie met de doorstroomminor toegang geven tot de masteropleiding.

De verschillende combinaties worden opgenomen in het overzicht van de toelatingseisen van de masteropleiding.

Voor zover dit nog niet het geval is, zorgen de betreffende faculteiten ervoor dat het schakelonderwijs in de minorruimte wordt ingeroosterd.

De minoren worden opgenomen in het aanbod van universitaire minoren en worden gekenmerkt als zogenaamde doorstroomminoren, d.w.z. dat deze minoren voorbereiden op een niet-consecutieve masteropleiding.

Deze optie zorgt idealiter ervoor dat bachelorstudenten geen of minder vertraging oplopen in de overgang van de bachelor naar de master en rechtstreeks kunnen instromen in de betreffende master.

Aanbeveling 11: Faculteiten onderzoeken of ze universitaire minoren (kunnen) aanbieden die voor (sommige) studenten als doorstroomminor toegang geven tot een masteropleiding.

De RUG kent hier al een aantal voorbeelden van, bijvoorbeeld de minor Journalistiek. De toelatingscriteria luiden: “Toelating is mogelijk met alle bachelors van wetenschappelijke universiteiten. Kandidaten dienen te beschikken over minimaal 30 ECTS aan onderdelen uit de minor Journalistiek of minor Media Studies verzorgd door de Rijksuniversiteit Groningen, dan wel inhoudelijk hiermee vergelijkbare onderdelen behaald aan een andere Nederlandse of buitenlandse universiteit.”

5.2 (Vergezicht) herbezinning derde jaar

De mogelijkheid om de minorruimte te gebruiken ter voorbereiding op de master geeft aanleiding om meer algemeen na te denken over de functie van het derde bachelorjaar. Er kan worden gekeken in hoeverre het derde jaar na afronding van de major (jaar 1+2) ter oriëntatie en specialisatie voor de masterfase kan dienen. Naast het gebruik van de minorruimte zou bijvoorbeeld ook het eindwerk een link met de inhoud van de door de student beoogde masteropleiding kunnen hebben. Hierbij dient rekening te worden gehouden met de eindtermen van de betreffende bacheloropleiding.

Aanbeveling 12: Het Onderwijsberaad discussieert aan de hand van een door SES op te stellen discussienota verder over de wenselijkheid en mogelijkheden om de functie van het derde jaar scherper te formuleren in termen van specialisatie en oriëntatie.

6. Aanpassing toelatingsbeleid

Om de instroom en doorstroom te bevorderen door aanpassing van toelatingsbeleid staat hieronder een reeks aanbevelingen. Deze zullen moeten worden vertaald door University Services in aanpassingen van beleidskaders en -regels. Zo wordt ook een brug geslagen tussen HLA-Actielijn 4 (met name gericht op bevorderen van doorstroom en instroom) en HLA-Actielijn 3 (uniformeren van processen rondom toelating). Het voorstel voor de aanpassingen (dus de uitwerking van onderstaande aanbevelingen) zal voor de zomervakantieperiode worden gedeeld met het Onderwijsberaad. Het gaat hier voor een belangrijk deel om aanpassingen in de Model-OER. In november 2026 gaat de aangepaste Model OER naar de Universiteitsraad en daarna naar de faculteiten.

6.1 Toelatingsproces en studentgroepen

Het toelatingsproces bestaat uit drie onderwerpen:

- a. Algemene niveau
- b. Inhoudelijke kennis
- c. Taalkennis

In het toelatingsbeleid zijn aanpassingen nodig zodat de kaders helder zijn voor het uitvoeren van de aanbevelingen. Vanuit andere actielijnen komen ook aanbevelingen over uniformeren van processen. De relevante centrale beleidsinstrumenten van de RUG zullen integraal worden aangepast om:

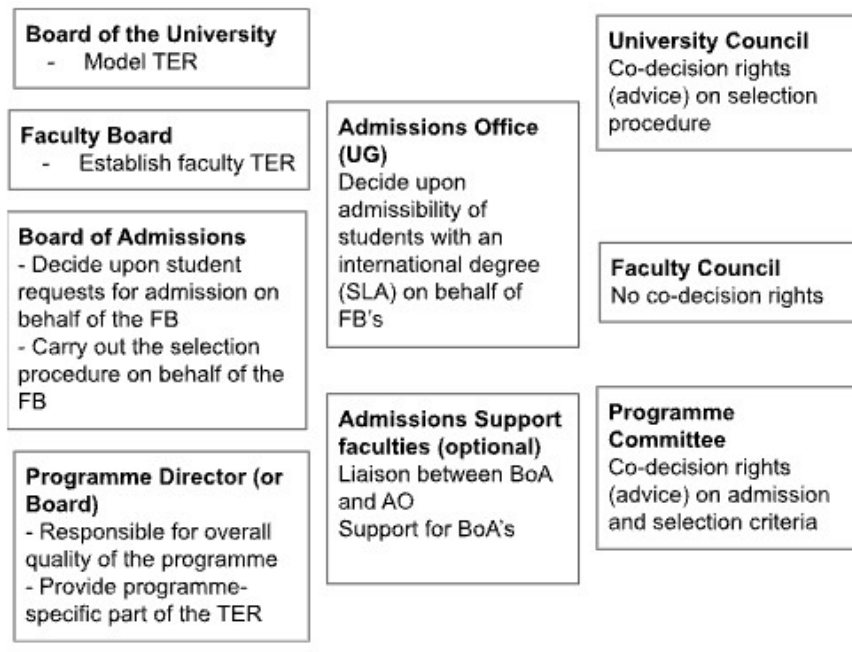
- te voorkomen dat informatie gefragmenteerd terecht komt bij faculteiten en toelatingscommissies;
- te borgen dat maatregelen in samenhang vastgesteld en onderbouwd worden;
- te borgen dat wijzigingen, als ze worden doorgevoerd bij faculteiten, binnen de wettelijke kaders plaatsvinden.

De invulling van deze instrumenten ligt deels bij de faculteiten. Hieronder volgt een overzicht van de studentengroepen en toelaatbaarheidsroutes voor masteropleidingen.

1. Verwant wo-bachelordiploma NL
 - a. Rechtstreeks toelaatbaar via OER-bepaling
 - b. Toelaatbaar via deficiëntieprogramma *tijdens* bachelor (doorstroomminor)
 - c. Toelaatbaar via deficiëntieprogramma *na* wo-bachelor (pre-master)
 - d. Toelaatbaar o.b.v. check op voorkennis (curriculumcheck, toelatingstoets)
2. Verwant hbo-bachelorsdiploma NL
 - a. Rechtstreeks toelaatbaar via OER-bepaling
 - b. Toelaatbaar via deficiëntieprogramma *tijdens* hbo-bachelor (opstapminor)
 - c. Toelaatbaar via deficiëntieprogramma *na* hbo-bachelor (*pre-master*)
3. Verwant wo-bachelordiploma EU/EER
 - a. Rechtstreeks toelaatbaar via OER-bepaling
 - b. Toelaatbaar o.b.v. check op voorkennis (curriculumcheck, of bijv toelatingstoets)
 - c. Toelating op basis van contractuele afspraken (bijv. ENLIGHT)
4. Verwant wo-Bachelordiploma non-EU/EER
 - a. Rechtstreeks toelaatbaar via OER-bepaling
 - b. Toelaatbaar o.b.b check op voorkennis (curriculumcheck, of bijv toelatingstoets)
 - c. Toelating op basis van contractuele afspraken

Organogram: rollen en verantwoordelijkheden

Besluitvorming Ondersteuning uitvoering Medezeggenschap

6.2 Aanbevelingen voor aanpassingen van toelatingsbeleid

6.2.1 RUG-doorstroomminoren

Doorstroomminoren voor RUG-bachelorstudenten moeten opgenomen worden in de Onderwijs- en Examenregeling (OER), zodat wordt vastgelegd dat studenten die een doorstroomminor succesvol afronden, drempelloze toegang krijgen tot de bijbehorende masteropleiding. Ook moet in de OER de procedure beschreven worden voor het goedkeuren van individuele schakelpakketten in de minorruimte, voor studenten die een maatwerkoplossing nodig hebben. De Model-OER wordt hierop aangepast, invulling ervan ligt bij de faculteiten.

6.2.2 Hbo-opstapminor

Opstapminoren moeten opgenomen worden in de Onderwijs- en Examenregeling (OER), zodat wordt vastgelegd dat studenten die een opstapminor succesvol afronden, drempelloze toegang krijgen tot de bijbehorende masteropleiding. De Model-OER wordt hierop aangepast, invulling ervan ligt bij de faculteiten.

6.2.3. Taaleisen

De taaleisen voor masteropleidingen zijn nu zeer divers. Soms zijn taaltoetsen niet nodig o.b.v. de vooropleiding en soms beoordelen toelatingscommissies taalvereisten (terwijl al is afgesproken dat dit centraal gebeurt). De aanbeveling is daarom om taaleisen te vereenvoudigen en te uniformeren, om daarmee de toelatingsprocedure efficiënter en transparanter te maken. Hierdoor wordt de procedure voor studenten overzichtelijker en voor toelatingscommissies eenvoudiger te hanteren.

Aanbeveling 13: *Faculteiten kunnen uit maximaal 3 sets van taaleisen kiezen, en nemen een van deze drie op in hun OER.*

Aanbeveling 14: *In de model-OER wordt opgenomen welke groepen studenten standaard zijn vrijgesteld van het afleggen van een taaltoets.*

Aanbeveling 15: *Nogmaals vastleggen in beleid: de Admissions Office beoordeelt of studenten voldoen aan de (door de faculteit gekozen) taalvereisten, niet facultaire toelatingscommissies.*

6.2.4. Database van toelatingsbeoordelingen

Toelatingsbeoordelingen worden momenteel niet centraal en gestructureerd bijgehouden. Daarom wordt aanbevolen om een openbare database te ontwikkelen, toegankelijk voor alle toelatingscommissies, waarin wordt vastgelegd welke vooropleidingen en instellingen zijn goedgekeurd of afgekeurd voor toelating tot masteropleidingen. Deze database bevat niet alleen de uitkomst van de beoordeling, maar ook de redenen hiervoor. Hierdoor kunnen toelatingscommissies bij nieuwe verzoeken terugvallen op eerdere beslissingen, wat de consistentie en efficiëntie ten goede komt. Faculteiten dragen bij aan het vullen en onderhouden van de database, bijvoorbeeld door nieuwe beoordelingen toe te voegen.

Aanbeveling 16 : *Het Admissions Office zet een database van toelatingsbeoordelingen op en zorgt er daarna voor dat deze actueel en toegankelijk blijft voor alle betrokkenen, i.s.m. facultaire toelatingscommissies.*

6.2.5. Overeenkomsten met instellingen (EU, WO of HBO) over toelating

Afspraken over toelating van (groepen) studenten van andere instellingen kunnen de instroom vergroten door het makkelijker te maken om drempelloos in te stromen. Hier zijn meerdere stappen voor nodig. RUG centraal en faculteiten dienen strategische partners te identificeren (zoals hbo-instellingen, Europese universiteiten en ENLIGHT-partners) waarmee overeenkomsten kunnen worden gesloten. Voor elke partnerinstelling moet dan een overeenkomst worden opgesteld, waarin wordt vastgelegd welke bacheloropleidingen drempelloze toegang bieden tot welke masteropleidingen en onder welke voorwaarden. Dit moet vervolgens ook in de OER van de relevante masteropleidingen worden vastgelegd.

Aanbeveling 17: *De RUG sluit overeenkomsten met andere onderwijsinstellingen (binnen en buiten de EU) op instellingsniveau om de toelating van studenten te stroomlijnen.*

Aanbeveling 18: *Faculteiten nemen in de OER op welke bacheloropleidingen drempelloze toegang bieden, in samenwerking met het Admissions Office en SES.*

6.2.6. Toelatingscriteria helderder en uniformer

Het verschil tussen selectie en toelating wordt niet altijd goed gehanteerd. Formeel moeten toelatingsverzoeken aan de OER worden getoetst, maar in de praktijk worden factoren meegenomen die niet in de OER zijn opgenomen. Studenten weten daardoor niet wat ze kunnen verwachten en er worden onnodige of onrechtmatige drempels opgeworpen. Ook kan beter worden samengewerkt in procedures en van elkaar geleerd worden. De relevante

beleidsinstrumenten worden aangescherpt, en aanbevolen wordt om kennisdeling, samenwerking en ondersteuning te stimuleren.

Aanbeveling 19: *University Services verheldert het onderscheid tussen toelating en selectie in beleid, communicatie en training, zodat informele of “zachte” criteria niet impliciet worden ingezet waar dat formeel niet is toegestaan.*

Aanbeveling 20: *Handboek toelatingscommissies wordt geüpdatet om standaardprocessen en stappenplannen te verwerken.*

Aanbeveling 21: *University Services organiseert een Community of Practice voor Toelatingscommissies.*

7. Flankerend beleid

7.1 Voorlichting voor potentiële schakelaars

Om de doorstroom van de bachelor naar de master te bevorderen is het cruciaal dat potentiële doorstromers goed op de hoogte zijn van de verschillende mogelijkheden om schakelonderwijs te kunnen volgen. Dit vraagt om goede communicatie, met name door studieadviseurs, in het kader van voorlichtingsactiviteiten en via de website.

De facilitering van het kunnen volgen van schakelonderwijs in de minorruimte vraagt ook om het inrichten van een vaste route die leidt tot goedkeuring van het gekozen minorpakket door zowel de toelatingscommissie van de betreffende master als de examencommissie van de bachelor.

7.1.1 De rol van studieadviseurs

Er is een belangrijke rol weggelegd voor de studieadviseurs als het gaat om advisering over de keuze voor de minor en de voorbereiding op de masterfase. Doel is om studenten in hun tweede jaar tijdig te verwijzen naar mogelijke keuzes voor de minorruimte en daarbij nog sterker rekening te houden met de voorbereiding op de master. Dit houdt onder meer in dat studenten ook bekend worden gemaakt met de opties voor niet-consecutieve vervolgopleidingen, door voorbeelden van doorstroomminoren te laten zien.

In het geval dat een bachelorstudent van plan is om een niet-consecutieve masteropleiding te gaan volgen waarvoor geen vaste doorstroomminor wordt aangeboden, is het voor de studenten belangrijk om te weten bij wie zij terecht kunnen om in kaart te brengen welke vakken zij moeten volgen voor toelating tot de master. Dit kan de toelatingscommissie van de master zijn of een door de toelatingscommissie aangewezen studieadviseur.

Indien er mogelijkheden zijn om schakelonderwijs in de minorruimte te volgen en daardoor toegang tot de beoogde masteropleiding te krijgen, dient de student het door de toelatingscommissie/studieadviseur van de masteropleiding goedgekeurde vakkenpakket ook aan de examencommissie van de bachelor voor te leggen ter erkenning voor de minorruimte.

Aanbeveling 22: *Studieadviseurs houden elkaar via het GOS op de hoogte over het schakelonderwijs dat in de minorruimte kan worden gevolgd.*

Aanbeveling 23: *Studieadviseurs adviseren studenten over de mogelijkheden om via doorstroomminoren niet-consecutieve studieroutes te volgen.*

7.1.2 Voorlichtingspagina's op de website

Om potentiële schakelaars te informeren over de mogelijkheden tot het kunnen volgen van doorstroom- en opstapminoren die de toegang tot een niet-consecutieve masteropleiding bevorderen, is het belangrijk dat er een goed overzicht van de opties evenals een beschrijving van de route tot het kunnen gebruik maken van deze opties op de RUG-website beschikbaar komt. Met name voor hbo-studenten/externe wo-studenten is het van belang dat de informatie makkelijk te vinden en eenvoudig beschreven is. Om het faciliterende karakter te benadrukken, verdient het de aanbeveling om de informatie op een uitnodigende manier te presenteren en de focus te leggen op toegankelijkheid, waarbij de beperkingen slechts beknopt worden genoemd. Daarbij is het van toegevoegde waarde als er duidelijk omschreven staat bij wie de studenten terecht kunnen met hun vragen.

7.1.2.1 Eigen bachelorstudenten

Voor eigen bachelorstudenten is het belangrijk dat zij op de RUG-website informatie kunnen vinden over de mogelijkheden voor niet-consecutieve vervolgopleidingen (doorstroomminoren en individuele vakkenpakketten). Naast een voorlichtingspagina over de verschillende mogelijkheden, waaruit duidelijk wordt hoe de RUG het voor studenten makkelijk(er) maakt om door te stromen naar verschillende disciplines, zou het daarnaast voor een beter overzicht kunnen zorgen als de doorstroomminoren als zodanig gelabeld worden in het overzicht van het totale aanbod van universitaire minoren.

Aanbeveling 24: *Label universitaire minoren als doorstroomminor op de minorenwebsite, met een aanduiding voor welke groepen studenten deze minor een doorstroomminor kan zijn.*

Aanbeveling 25: *Pas de opleidingspagina's op de website aan zodat duidelijk wordt welke schakeltrajecten (pre-master, doorstroomminor) toegang geven tot de master bij niet-consecutieve studieroutes.*

7.1.2.2 Hbo-bachelorstudenten

Voor potentiële hbo-schakelaars die naar een wo-master willen doorstromen, zou er een overzicht van de aangeboden doorstroomminoren op de website moeten komen te staan. Deze informatie zou makkelijk te vinden moeten zijn voor deze groep. Uit de informatie op de webpagina zou duidelijk moeten worden dat de RUG een universiteit is die hbo-studenten ondersteunt met het kunnen schakelen naar de wo-masteropleidingen waarvoor dit mogelijk is. Daarbij moet duidelijk zijn welke opstapminoren als vaste programma's worden aangeboden (dit geldt vooral voor grote masteropleidingen) en voor welke opstapminoren er maatwerk nodig is (dit geldt vooral voor kleine masteropleidingen).

Aanbeveling 26: *Pas de opleidingspagina's op de website aan zodat duidelijk wordt welke schakeltrajecten (pre-master, opstapminor) toegang geven tot de master voor hbo-studenten. Wees veel uitnodigender in de communicatie naar deze studenten.*